

טיפ 21 סגנון חופשי TIP Free Style

מגזין אלקטרוני באינטרנט ובפייסבוק - לניהול ותפעול אתרי רחצה ונופש
מקבוצת ד. לבקוביץ יעוץ והדרכה בע"מ
כ"ו באב תשע"ד - 22 באוגוסט 2014

"נהלי חירום לאתרי רחצה" כחובה חקוקה ולהצלת חיים

מאת: דוד לבקוביץ

כללי

מאמר זה מרכז את הסיכונים הקיימים באתרי רחצה, וחלק מהמענה לטיפול בסיכונים אלה באמצעות נהלים לטיפול באירועים ובמצבי חירום.

לתשומת ליבכם, התקנות דורשות ממחזיק הבריכה להכין נהלים לטיפול באירועים ובמצבי חירום בבריכת שחייה, ובכלל זה אזעקת אמבולנס וכוחות הצלה. הנהלים צריכים להיות מובאים לידיעת בעלי התפקידים בבריכה.

לעיון בתקנות לחץ כאן: <http://www.fstyle.co.il/imgs/site/ntext/hok4.pdf>

נהלים אלה הם מצילי חיים מאחר שהטיפול המהיר והיעיל בטביעות ("גורם הזמן") הוא קריטי. מסתבר, כי רוב אתרי הרחצה אינם מחזיקים ברשותם נהלים מתאימים ומותאמים לדרישות החוק. להלן לדוגמה נושאים של נהלי חירום: נוהל לטיפול במצבי חירום (כגון מקרה טביעה), נוהל מצילים בשגרה וחירום, נוהל מגישי עזרה ראשונה בשגרה וחירום, נוהל מפעילי בריכה בשגרה וחירום, נוהל שימוש בחומרים מסוכנים בשגרה וחירום כגון קליטת ופריקת חומרים מסוכנים, נוהל בטיחות אש, נוהל מדריכי חדר כושר בשגרה וחירום, תדריך בטיחות וגהות בעבודה ונהל הצהרת עובדים לאשרור קריאת הנהלים.

בסוף המאמר, תמצאו לשימושכם נוהל לדוגמה, שחובר על ידי, לטיפול במצבי חירום כגון מקרה טביעה.

אנו, במערכת "בסגנון חופשי", מציעים להכין לכם, כשרות להצלת חיים ובמחירי עלות, נהלים לטיפול באירועים ומצבי חירום המותאמים לכל אתר של בריכות שחייה, כולל הטמעתם לאנשי הצוות.

סיכונים באתרי רחצה

ניתן לסווג את הסיכונים באתרי רחצה לכמה קבוצות:

- **קבוצת סיכוני הבטיחות:** טביעות, פגיעות כתוצאה מהחלקה, חבטות מקפיצה למים רדודים, התחשמלות וכיו"ב.
  - **קבוצת הסיכונים הבריאותיים:** זיהומים הנובעים מתנאי תברואה לקויים במים ובמתקנים סביב, כוויות והתייבשות מקרינת השמש והחום, הרעלה מדליפת חומרים מסוכנים למי הבריכה ו/או סביבתה וכיו"ב.
  - **קבוצת הסיכונים לביטחון הציבור:** מפעילות חבלנית עוינת (פח"ע) ומפעילות עבריינית.
- לאור האמור לעיל נדרשים האתרים לעמוד ברשימה ארוכה של חקיקה ובדרישות שונות כדלקמן:**
1. **תכנון ובניה** – עפ"י תקנות התכנון והבניה (בקשה להיתר, תנאי ואגרות) (תיקון מס' 2) (חלק כ"א – בריכות שחייה), התשס"ח – 2008
  2. **בטיחות בבריכות** – עפ"י תקנות הסדרת מקומות רחצה (בטיחות בבריכות שחייה), התשס"ד – 2004
  3. **בטיחות חומרים מסוכנים** – עפ"י סעיף 3 לחוק חומרים מסוכנים התשנ"ג - 1993
  4. **תנאי תברואה נאותים** – עפ"י תקנות רישוי עסקים (תנאי תברואה נאותים לבריכות שחייה), התשנ"ד – 1994 הנחיות המהנדס הראשי לבריאות הסביבה במשרד הבריאות
  5. **ביטחון הציבור** – עפ"י תנאי המשטרה
  6. **בטיחות אש** – עפ"י תנאי איגוד ערים לכבאות
  7. **בטיחות חשמל** - עפ"י חוק החשמל התש"ד – 1954, תקנות החשמל (מתקני חשמל בבריכה במתח שאינו עולה על מתח נמוך), התשנ"ג – 2003, ודרישות איגוד ערים לשירותי כבאות והצלה
  8. **בטיחות מכון כושר** – עפ"י חוק מכוני כושר (רישוי ופיקוח), התשנ"ד – 1994

סטטיסטיקה טביעות בעונת הרחצה הנוכחית

בעונת הרחצה הנמצאת בעיצומה אירעו עד עתה 26 טביעות למוות. בבריכות שחייה, פרטיות וציבוריות, בולט לעין ריבוי טביעות יחסית לממוצע הרב-שנתי.

בחופי רחצה – אירעו 14 טביעות למוות, רובם הגדול במקומות שאינם מאוישים בשירותי הצלה.
בבריכות פרטיות – טבעו 5 פעוטות וילדים. בבריכה פרטית בסביון שתי ילדות בנות 11 אור קורן וקורל שרי ז"ל. פעוטה בת שנה וחצי שנמצאה בקרקעית בריכת השחייה בית סבה בראשל"צ. פעוט בן שנתיים בבריכה ביתית במרפסת ביתו בקריית גת ופעוטה בת 3 מאבו-גוש.
בבריכות בצימרים - 2 פעוטות בני 3-4 טבעו בשבוע אחד בהפרש של ארבעה ימים בישוב חד-נס ברמת הגולן.

בבריכות ציבוריות – טבעו למוות 4 נפשות. אדם בן 70 בבריכת בית מלון באזור יערות הכרמל, ילדה בת 9 בקאנטרי קלאב באזור הקריות, בן 4 בבריכה עירונית בישוב ניל"י וילד בן 12 בבריכת בית מלון באילת.

בנחלים בטבע – נער בן 17 טבע למוות במפל הלבן שבנחל אל-על.

נוהל (לדוגמה) לטיפול באירוע חירום (הוכן על ידי דוד לבקוביץ)

כללי

המשתמשים במתקני ספורט ונופש (להלן – "האתר"), ובמיוחד בבריכות שחייה, עלולים להיקלע למצבי חירום המסכנים חיי אדם - כגון טביעה, חבטות מהחלקה וקפיצות, אירוע של חומרים מסוכנים, מכות חום ושמש.

באירוע חירום ייתכנו מצבים בהם היקף וחומרת האירוע, ובהתאמה גם היקף התגובה והטיפול יהיו מוגבלים, כך שהטיפול באירוע יעשה ע"י סגל האתר ושלא תידרש התערבות גופי חירום חיצוניים. יחד עם זאת מקרים מסוימים מצריכים הביצוע של מגוון פעולות ע"י גורמים חיצוניים, דבר שמחייב

שיתוף פעולה מרבי בתיאומים, דיווחים וכדו'. התגובה המידית הינה קריטית למניעת התפתחות האירוע ולצמצום חומרתו, ככל שניתן, ולכן חובה להבטיח מיצוי מלא ויעיל של כל הכוחות ע"י קיום נהלים ברורים והן ע"י הטמעתם ותרגול סגל האתר.

מטרת הנהל

מטרת הנהל לפרט הנחיות פעולה להערכות לאירועי חירום בתדריכי בטיחות שונים ובעת אירוע חירום.

אחריות לקיום הנהל

האחריות לקיום נהל זה מוטלת על מנהל האתר ו/או מי שמונה על ידו.

תדריכי בטיחות למניעת ולקראת אירועי חירום

כללי

המשימה העיקרית של צוות האתר היא למנוע אירועי חירום, ככל שניתן. לצורך כך הוכנו נהלי בטיחות בנושאים שונים כפי שיפורטו בהמשך.

עיון והבנת הנהלים

על כל עובד חדש באתר לעיין בנהל בטיחות זה ובמיוחד בנהלי הבטיחות הנוגעים לתפקידו, עוד בטרם כניסתו לתפקיד, לחתום על כך שעיין והבין את הנהלים ומתחייב לפעול על פיהם. על עובדים וותיקים באתר לעיין בתיק בנהלים לפחות פעם בשנה בתחילת חודש אפריל - לפני עונת הרחצה, לחתום על כך שעיינו והבינו את הנהלים ושהם מתחייבים לפעול לפיהם.

אחריות

מנהל האתר או מי שמונה על ידו לצורך כך יהיו אחראים לכך שהעובדים יעיינו בתיק נהלים זה ויחתמו על כך שהם מבינים את הנהלים ומתחייבים לפעול לפיהם.

אחריות, פיקוד ושליטה באירוע חירום

"פיקוד מתגלגל"

הפיקוד והשליטה באירוע חירום הינו "פיקוד מתגלגל". תחילתו בניהול ושליטה ע"י הרשות - מנהל האתר או מי שמונה על ידו, ובהמשך אפשר שהפיקוד יעבור לגורמים חיצוניים בהתאם לצורך, עד להחזרתו לשליטת מנהל האתר.

אחראי אירוע

מנהל האתר ו/או מי שמונה על ידו ישמש כאחראי האירוע עד להגעת גורם חיצוני שיכול לנהל את האירוע - הכל לפי הצורך הנובע מהאירוע. אחראי האירוע יהיה אחראי על חלוקת התפקידים והמשימות לעובדי האתר בהתאם לצורך.

שלבי פעולות לטיפול באירוע חירום

כללי

קיימים שני שלבי תגובה וטיפול באירוע חירום. משך הזמן לביצוע השלבים יהיה בהתאם להיקף ומורכבות אירוע החירום.

שלב המענה הראשוני

שלב של ביצוע פעולות מידיות שמטרתן העיקרית היא הצלת חי אדם ומניעת אירועים נוספים. בשלב זה נטל התגובה נופל על סגל האתר והמבקרים, עד להגעת כוחות סיוע חיצוניים.

סדר הפעולות שיבצע אחראי אירוע כמענה ראשוני לאחר התרחשות האירוע הם:

1. איתור וזיהוי אירוע החירום כולל מיקום מדויק, פרטי המקרה ומצב נפגעים.
2. טיפול ראשוני בנפגעים ע"י צוות האתר.
3. דיווח ראשוני לגורמי החירום הרלוונטיים.
4. פינוי המבקרים ממקום האירוע למקום בטוח.
5. תכנון וארגון פעולות תגובה מידיות כולל נושאים לטיפול, סדרי קדימויות וארגון צוותים כולל הסתייעות במבקרים הנמצאים באתר, במידת האפשר.
6. קריאה, תיאום וחבירה עם גורמי סיוע לפי הצורך. (ראה נוהל מישנה בהמשך)
7. העברת הפיקוד על האירוע לגורמים חיצוניים, במידת הצורך.
8. חילוץ נפגעים ומתן טיפול ראשוני.

שלב המענה משלים

שלב שבו תתמקד פעילות סגל האתר בהמשך הטיפול בקהל המבקרים, בתיאום עם הגורמים הפועלים באירוע וכן בהשלכות האירוע על האתר עצמו והחזרתו לתפקוד.

שלב זה יאופיין גם בפעילות גורמים חיצוניים כגון חוקרים, שמאים, אנשי ביטוח, וועדות חקירה וכדו'.

סדר פעולות בסיום אירוע חירום

1. ביצוע תחקיר לרבות גביית עדויות. (ראה נוהל מישנה בהמשך)
2. ביצוע בקרת נזקים ראשונית וביקורת בטיחותית.
3. תיאום וליווי בקרת נזקים עם חברת הביטוח בתיאום עם האחראי על תחום הביטוח ברשות.
4. הכנת דוח מסכם ביומן אירוע (ראה בדוגמה בנספח בהמשך).

קריאה, תיאום וחבירה לגורמי סיוע חיצוניים

כללי

נוהל משנה זה מפרט את שיטת התיאום והחבירה לגורמי סיוע על מנת להסתייע בהם, בעת הצורך לטיפול באירוע החירום.

גורמי הסיוע האפשריים הם עובדי האתר, קהל המבקרים (כגון רופא) וגורמים חיצוניים רלוונטיים כגון משטרת ישראל – תחנת המשטרה הקרובה, שירותי כבאות והצלה, מד"א.

פעולות נדרשות

תיאום מוקדם – אחת לשנה לפחות ייערך תיאום מוקדם עם הגורמים העשויים להיקרא למתן סיוע. התיאום ככלל יבוצע באתר ויכלול את תיאורו, כוח אדם, אמצעי בטיחות ופירוט המקומות הרגישים, דרכי הגעה ושערי כניסה, מקומות חבירה, סידורי קשר ואפשרויות לאזעקת סיוע, הערות ודגשים של גורמי הסיוע החיצוניים.

רשימת איכון – יוכנו רשימות איכון של בעלי התפקידים העשויים להיקרא למתן סיוע. הרשימות יעודכנו באופן שוטף ויימצאו בידי בעלי התפקידים המרכזיים באתר כגון מנהלי משמרת, מזכירות וכדו'.

קריאה לסייע – עם התרחשות האירוע ו/או קבלת הוראה להזעיק סיוע תבוצע עם הגורמים שאותם נדרש להזעיק תקשורת טלפונית או באמצעי תקשורת אחרת. ההודעה תכלול פרטי המקרה בקצרה, הסיוע הנדרש ומקום החבירה. האחריות לקריאת החירום לכך תהיה על מנהל אירוע החירום והביצוע על מזכירות האתר.

חבירה לכוחות הסיוע – החבירה לכוחות הסיוע והובלתם לשטח תבוצע ע"י עובד האתר שימונה בשטח על ידי אחראי אירוע החירום.

מקומות חבירה אפשריים – מקום החבירה המרכזי יהיה בעיקרון בשער החניה האחורית לאתר, אלא אם תואם וסוכם אחרת בעת האירוע ע"י אחראי האירוע ויימסר לכוחות הסיוע בזמן העברת הדיווח.

תחקיר, בקרה ומעקב

כללי

במקרים של פגיעות בנפש ואו פגיעות חמורות בגוף כתוצאה משימוש במתקני האתר נדרש מנהל האתר לקיים תחקיר.

מרכיבי התחקיר

התחקיר יתבצע על בסיס של איסוף ממצאים ונתונים מהשטח תוך הסתייעות בעדויות של הנפגעים (אם מצבם הרפואי יאפשר זאת), אנשי השטח, עדי ראייה, חוות דעת של גורמים מקצועיים שהיו וגורמים רלוונטיים אחרים לפי הצורך.

התחקיר יכלול את המרכיבים הבאים:

1. ציון מקום ומועד מדויק של האירוע.
2. איסוף ואיגום כל המסמכים כגון צילומים, תצהירים ועדויות הנוגעים לאירוע.
3. תיאור עובדות ונסיבות המקרה.
4. תוצאות המקרה מבחינה של נפגעים ומצבם.
5. הסיבות שגרמו לאירוע החירום הן מבחינת תנאי השטח/האתר והן מבחינת הגורם האנושי.
6. אופן תפקוד הגורמים השונים שהיו מעורבים באירוע כולל גורמי הרשות במטה ובשטח, וגורמים נוספים שהיו מעורבים כגון כוחות הצלה.
7. תוצאות המקרה על המשך הפעילות בשטח.

בקרה ומעקב

מנהל האתר ידווח לצוות האתר על אירועי חירום עם נפגעים. הדוח יכלול את עיקרי הליקויים הנסיבות והסיבות שגרמו להתרחשות האירוע, המלצות וצעדים שננקטו למניעת הישנות מקרים דומים בעתיד.

כל הזכויות שמורות

אין להעתיק או להפיץ פרסום זה או קטעים ממנו בשום צורה ובשום אמצעי אלקטרוני, אופטי או מכני (לרבות צילום והקלטה) ללא אישור בכתב מראש מדוד לבקוביץ מערכת בסגנון **נפשי**. נעשה הכל כדי להעמיד את הדברים שבמאמר על דיוקם ועדכונם עד ליום הפרסום. יחד עם זאת, ראוי להסתמך תמיד על מקורות החקיקה המעודכני